

GVT/COM/VI(2026)4

Comments of the Government of the Slovak Republic on the Sixth Opinion of the
Advisory Committee on the implementation of the Framework Convention for the Protection of
National Minorities by the Slovak Republic

received on 5 October 2026

The comments have been submitted under the sole responsibility of the Slovak Republic and made public by the Council of Europe Secretariat in accordance with Rule 29 of Resolution CM/Res(2019)49 on the revised monitoring arrangements under Articles 24 to 26 of the Framework Convention for the Protection of National Minorities.

Stanovisko Slovenskej republiky k Šiestemu posudku Poradného výboru o implementácii Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v Slovenskej republike

Slovenská republika (ďalej len „SR“) oceňuje dialóg s Poradným výborom pre Rámcový dohovor na ochranu národnostných menšín (ďalej len „Poradný výbor“) v rámci šiesteho kola hodnotenia implementácie záväzkov vyplývajúcich z Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín (ďalej len „dohovor“) v SR.

SR berie na vedomie hodnotenie pretrvávajúcich nedostatkov v oblasti postavenia národnostných menšín uvedených v Šiestom posudku Poradného výboru o implementácii dohovoru v SR (ďalej len „Šiesty posudok“). Zistenia Poradného výboru a hodnotenie plnenia jednotlivých ustanovení dohovoru budú predmetom dôsledného skúmania, posúdenia a interaktívneho dialógu vecne príslušných orgánov a inštitúcií SR aj v rámci Follow-up seminára.

Transparentnosť vyhodnocovania monitorovacieho procesu bude v SR tradične zabezpečená zverejnením Šiesteho posudku, predmetného stanoviska SR a rezolúciou Výboru ministrov Rady Európy.

Vláda SR na základe analýzy Šiesteho posudku a rezolúcie Výboru ministrov Rady Európy stanoví úlohy vecne príslušným orgánom štátnej správy a ďalším inštitúciám zamerané na ďalšiu, cielenú implementáciu dohovoru.

Šiesty posudok bol predložený vecne príslušným orgánom štátnej správy, ktoré sa v rámci svojej pôsobnosti vyjadrili k nastoleným otázkam a odporúčaniam Poradného výboru. Vyjadrenia vecne príslušných orgánov štátnej správy SR tvoria predkladané stanovisko SR, ktoré je zostavené chronologicky podľa jednotlivých častí Šiesteho posudku.

K časti „Zhrnutie – Podpora menšinových kultúr a jazykov“

K bodu č. 4:

K podpore kultúry nových oficiálne uznaných národnostných menšín Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „MK SR“) uvádza, že vietnamská národnostná komunita bola vládou SR uznaná za národnostnú menšinu dňa 7. júna 2023, následne prebehol proces novelizácie zákona o fonde, ktorý bol završený 17. septembra 2024 prijatím novely dopĺňujúcej vietnamskú národnostnú menšinu do zákona o fonde a navýšením finančných prostriedkov Fondu na podporu kultúry národnostných menšín. Nezávisle od procesu uznania a zaradenia vietnamskej národnostnej menšiny do systému podpory z Fondu na podporu kultúry národnostných menšín bola uznesením vlády SR č. 37 z 29. januára 2025 oficiálne uznaná goralská národnostná menšina. Vláda SR v predmetnom uznesení odporučila ministerke kultúry SR zohľadniť kultúrne potreby goralskej národnostnej menšiny predovšetkým vo vzťahu k Fondu na podporu kultúry národnostných menšín a začať proces zmeny zákona o fonde. V súčasnosti nebol proces zmeny zákona o fonde a doplnenia goralskej národnostnej menšiny do systému podpory ukončený a čaká sa na jeho novelizáciu.

K časti „Zhrnutie – Rámec proti diskriminácii a ochrana pred nepriateľstvom a násilím“

K bodu č. 6:

Prezídium Policajného zboru (ďalej len „PPZ“) nedisponuje štatistickými údajmi ani inými objektivizovanými údajmi, ktoré by umožňovali potvrdiť hodnotiaci úsudok, podľa ktorého sú Rómovia naďalej predmetom stereotypizácie a diskriminácie pri interakcii s príslušníkmi orgánov presadzovania práva. Zo Šiesteho posudku zároveň nie je zrejma metodika, rozsah ani reprezentatívnosť podkladov, na základe ktorých bol tento všeobecný hodnotiaci záver formulovaný. V tejto súvislosti navrhujeme, aby bol uvedený záver v Šiestom posudku podložený konkrétnymi a overiteľnými údajmi, prípadne aby bol formulovaný ako stanovisko oslovených zástupcov občianskej spoločnosti alebo národnostných menšín, a nie ako všeobecne preukázaná skutočnosť.

K časti „Zhrnutie - Situácie osôb patriacich k rómskej menšine“

K bodom 9 až 12:

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity (ďalej len „ÚSVRK“) nespochybňuje pretrvávajúce problémy identifikovaných Poradným výborom. Zároveň však považuje za potrebné, aby sa pri celkovom hodnotení pokroku primerane zohľadnil rozsah opatrení prijatých v uplynulom období. Ide najmä o existenciu a implementáciu Stratégie rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030 a nadväzujúcich akčných plánov, právne zakotvenie zákazu segregácie vo vzdelávaní, opatrenia v oblasti zdravotnej mediácie, zamestnanosti, bývania, participácie a boja proti protirómskemu rasizmu.

ÚSVRK preto považuje za vhodné interpretovať pretrvávajúce problémy predovšetkým ako výzvu na dôslednejšiu a efektívnejšiu implementáciu existujúcich opatrení a odstránenie identifikovaných implementačných medzier, nie automaticky ako dôkaz absencie alebo neúčinnosti verejných politík. Zároveň je potrebné jasne rozlišovať zodpovednosť jednotlivých rezortov, orgánov štátnej správy, samosprávy a ďalších relevantných aktérov, keďže viaceré oblasti identifikované v Šiestom posudku majú prierezový charakter a ich riešenie nie je možné zabezpečiť prostredníctvom jedného orgánu.

ÚSVRK víta odporúčania Poradného výboru a považuje ich za relevantný podnet pre ďalšiu implementáciu opatrení v prospech osôb patriacich k rómskej národnostnej menšine. Podporuje najmä odporúčania smerujúce k účinnejšiemu využívaniu údajov, posilňovaniu ochrany pred diskrimináciou a protirómskym rasizmom, odstraňovaniu segregácie vo vzdelávaní, zabezpečeniu rovného prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu a zdravotnej starostlivosti, posilňovaniu participácie Rómov a zlepšovaniu bytových a životných podmienok marginalizovaných rómskych komunít (ďalej len „MRK“).

ÚSVRK zároveň považuje za dôležité, aby sa pri ďalšom monitorovaní implementácie dohovoru zohľadňovali nielen identifikované nedostatky, ale aj konkrétne legislatívne, strategické, finančné a praktické opatrenia prijaté SR. Za kľúčový predpoklad ďalšieho pokroku ÚSVRK považuje dlhodobú, koordinovanú a systémovú implementáciu už prijatých opatrení, ich pravidelné vyhodnocovanie podľa dosahovaných výsledkov, odstraňovanie implementačných nedostatkov a aktívne zapojenie Rómov do rozhodovacích procesov, ktoré sa ich týkajú.

K časti „Zhrnutie – Nadväzujúce činnosti a zvyšovanie povedomia súvisiace s odporúčaniami piateho posudku poradného výboru“

K bodu č. 18 a nadväzujúcej poznámke pod čiarou č. 3:

Webové sídlo Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny (ďalej len „ÚSVNM“) v sekcii „Rámcový dohovor a Európska Charta“ disponuje preklikom na oficiálne webové sídlo Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky k jednotlivým monitorovacím cyklom dohovoru, ako aj preklikom na anglickú verziu monitorovacieho cyklu k dohovoru na oficiálnom webovom sídle Rady Európy. Obe uvedené prepojenia sú plne funkčné a aktuálne. Link priložený v Šiestom posudku v rámci poznámky č. 3 pod čiarou predstavuje verziu stránky preloženú prostredníctvom nástroja Google Translate, ktorá skutočne nemá funkčné hypertextové Odkazy, táto skutočnosť ale nie je spôsobená absenciou ani nefunkčnosťou na strane ÚSVNM. Rezolúcia Výboru ministrov Rady Európy o implementácii dohovoru bola zároveň preložená do maďarského, ukrajinského, rómskeho a nemeckého jazyka a je dostupná online. Pre úplnosť prikladáme funkčný link originálu webového sídla: verziu <https://www.narodnostnemensiny.vlada.gov.sk/ramcovv-dohovor-a-europska-charta/>

K časti „Zber údajov a sčítanie obyvateľov (článok 3 a odporúčanie č. 35)“

K odporúчанию Poradného výboru týkajúceho sa využitia údajov zhromaždených prostredníctvom Atlasu rómskych komunít na Slovensku a Atlasu Goralov na Slovensku MK SR uvádza, že predmetné údaje priebežne využíva pri príprave legislatívnych a iných odborných materiálov.

ÚSVRK podporuje odporúčanie na využívanie údajov Atlasu rómskych komunít pri tvorbe a implementácii politík na národnej, regionálnej a miestnej úrovni. Atlas predstavuje významný nástroj na identifikáciu potrieb MRK a plánovanie adresných intervencií. Zároveň je podľa názoru ÚSVRK potrebné vnímať údaje Atlasu ako doplnkový zdroj k oficiálnym štatistickým údajom a ďalším relevantným dátam. ÚSVRK preto podporuje pravidelnú aktualizáciu Atlasu a jeho využívanie pri tvorbe politík založených na dôkazoch.

K časti „Právny a inštitucionálny rámec pre boj proti diskriminácii a ochranu práv menšín (článok 4)“

Ochrana pred diskrimináciou a postavenie ľudskoprávných inštitúcií

Článok 12 Ústavy SR predstavuje základnú ústavnú záruku rovnakého zaobchádzania a ochrany základných práv a slobôd bez rozdielu. Ďalšie ustanovenia Ústavy SR zakotvujú osobitnú ústavnoprávnu ochranu jednotlivých základných práv a slobôd.

Ústavný rámec ochrany je premietnutý do viacerých právnych predpisov, najmä do zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou (antidiskriminačný zákon), ktorý ustanovuje zásady a mechanizmy ochrany pred diskrimináciou. Vo vzťahu k osobám patriacim k národnostným menšinám antidiskriminačný zákon zahŕňa medzi chránené dôvody okrem iného rasový alebo etnický

pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine alebo etnickej skupine, farbu pleti, jazyk a národný alebo sociálny pôvod.

Právna úprava zároveň poskytuje osobám domáhajúcim sa ochrany pred diskrimináciou viaceré procesné nástroje. Patrí medzi ne prenesenie dôkazného bremena v konaniach vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, možnosť prijímania dočasných vyrovnávacích opatrení, zastupovanie obete diskriminácie právnickou osobou vrátane Slovenského národného strediska pre ľudské práva, ako aj žaloba vo verejnom záujme podľa § 9a antidiskriminačného zákona.

Ústavné záruky ochrany sa uplatňujú aj v oblasti trestného práva. Ustanovenie § 140 Trestného zákona pri vymedzení osobitného motívu, ktorý predstavuje zákonný znak kvalifikovaných skutkových podstat viacerých trestných činov, reflektuje zásadu rovnosti pred zákonom a univerzálnosti právnej ochrany.

Platná právna úprava vychádza zo zásady univerzálnej a rovnocennej ochrany práv všetkých osôb, pričom zároveň umožňuje zohľadniť osobitné postavenie a potreby osôb alebo skupín vystavených diskriminácii alebo znevýhodneniu v rozsahu ustanovenom zákonom.

Vo vzťahu k odporúčaniu Poradného výboru týkajúcemu sa postavenia a mandátu orgánov na ochranu ľudských práv Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „MS SR“) zároveň poukazuje na prebiehajúcu transpozíciu smernice Rady (EÚ) 2024/1499 a smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1500 o normách pre orgány pre rovnosť. Transpozícia sa uskutočňuje prostredníctvom návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 308/1993 Z. z. a antidiskriminačný zákon, pričom gestorom návrhu je MS SR. Návrh bol pripravený v súčinnosti so Slovenským národným strediskom pre ľudské práva (ďalej len „SNSLP“) ako vnútroštátnym orgánom pre rovnosť.

Navrhovaná právna úprava posilňuje najmä záruky nezávislosti orgánu pre rovnosť, požiadavky na primerané ľudské, technické a finančné zdroje, právomoci pri vybavovaní podnetov obetí diskriminácie, bezplatnosť a prístupnosť jeho služieb, ako aj pravidelné programovanie činnosti a podávanie správ. Osobitne zohľadňuje aj viacnásobnú a prierezovú diskrimináciu.

SNSLP už podľa platnej právnej úpravy disponuje aktívnou legitimáciou na podanie žaloby vo verejnom záujme podľa § 9a antidiskriminačného zákona a oprávnením zastupovať účastníka v konaní vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania.

Pokiaľ ide o odporúčanie Poradného výboru zvážiť ďalšie rozšírenie právomocí strediska a verejného ochrancu práv v občianskoprávných, trestnoprávných a správnych konaniach, prípadné priznanie ďalšieho procesného postavenia v trestnom a správnom súdnictve by si vyžadovalo zásah do príslušných procesných kódexov a samostatné legislatívne posúdenie. Táto otázka presahuje rámec transpozície uvedených smerníc.

Vo vzťahu k odporúčaniu zabezpečiť dostatočné ľudské a finančné zdroje MS SR zároveň uvádza, že financovanie činnosti SNSLP sa uskutočňuje formou dotácie zo štátneho rozpočtu, o ktorú stredisko každoročne žiada Ministerstvo financií Slovenskej republiky podľa § 2 ods. 2 zákona č. 308/1993 Z. z. MS SR ako gestor zákona nemá voči stredisku vlastnú rozpočtovú

pôsobnosť. Rovnako nemá rozpočtovú ani riadiacu pôsobnosť vo vzťahu ku Kancelárii verejného ochrancu práv.

K časti „Zachovanie a podpora menšinových kultúr a jazykov (článok 5)“

K odporúčaniu č. 59:

MK SR pripravuje novelu zákona č. 138/2017 Z. z. o Fonde na podporu kultúry národnostných menšín a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o fonde“), ktorá súvisí s uznesením vlády SR č. 37 z 29. januára 2025, ktorým bolo oficiálne uznané goralské etnikum žijúce na Slovensku za 15. národnostnú menšinu. V tejto súvislosti by z dôvodu zvýšenia prevádzkových nákladov fondu malo dôjsť aj k percentuálnemu navýšeniu nákladov na vlastnú prevádzku fondu. Zavedenie viacročného financovania je rovnako viazané na navýšenie finančných nákladov na pokrytie personálnych a materiálnych kapacít pre úplné a systematické plnenie všetkých úloh fondu.

K odporúčaniu č. 61:

MK SR poskytuje finančnú podporu múzeám národnostných menšín Slovenského národného múzea (ďalej len „SNM“) formou dotácie zo svojej rozpočtovej kapitoly, alebo prostredníctvom mimoriadnych dotácií na žiadosť jednotlivých múzeí. MK SR v spolupráci so SNM prostredníctvom cielených komunikačných stratégií popularizuje a sprístupňuje širokej verejnosti význam a prínos múzeí národnostných menšín a poukazuje na kľúčovú úlohu pri zachovávaní ich kultúrneho dedičstva.

K časti „Podpora medzikultúrneho dialógu, vzájomného rešpektu a porozumenia (článok 6 a odporúčanie č. 71)“

Podpora medzikultúrneho dialógu je osobitným dotačným programom (Program 4 – Interkultúrny dialóg a porozumenie) v rámci verejnoprávnej inštitúcie Fondu na podporu kultúry národnostných menšín, ktorá je v súlade so zákonom o fonde podporovaná každoročne z rozpočtovej kapitoly MK SR.

Hlavným cieľom medzikultúrneho dialógu je vzájomné porozumenie a podpora vzájomného zblížovania národnostnej väčšiny s národnostnými menšinami, ako aj medzi menšinami navzájom.

Financované sú multikultúrne a interetnické aktivity, ktoré prepájajú minimálne dve národnostné menšiny alebo väčšinové obyvateľstvo s menšinami formou spoločných podujatí (festivaly, výstavy, koncerty, konferencie a workshopy) s medzinárodným alebo medzietnickým charakterom a prezentácie kultúr s aktivitami proti predsudkom s podporou tolerance a spolunažívania v spoločnosti.

K časti „Ochrana pred nepriateľstvom a násilím (článok 6)“

Trestné činy z nenávisti, nenávistné prejavy a extrémizmus

K výhradám a odporúčaniam Poradného výboru týkajúcim sa trestných činov z nenávisti, nenávistných prejavov a extrémizmu MS SR uvádza, že súčasná právna úprava trestných činov

z nenávisti a extrémizmu poskytuje trestnoprávny rámec na postih príslušných foriem konania a zohľadňuje medzinárodné záväzky SR.

Trestné činy extrémizmu patria do pôsobnosti Špecializovaného trestného súdu, čím sú na úrovni súdov vytvorené predpoklady na špecializáciu pri rozhodovaní o tomto type kriminality.

Pokiaľ ide o obavy uvedené v Šiestom posudku v súvislosti s poslaneckým návrhom na zmenu právnej úpravy trestných činov extrémizmu, predmetným návrhom sa okrem iného navrhovalo zrušenie trestných činov podľa § 422a až § 422c Trestného zákona a zníženie trestných sadzieb pri niektorých trestných činoch extrémizmu. Predmetný návrh bol koncom januára 2026 stiahnutý z parlamentného rokovania. Navrhované zmeny preto neboli prijaté a nedošlo k zníženiu trestných sadzieb ani k zrušeniu uvedených skutkových podstat.

K odporúčaniu č. 86:

Vo vzťahu k prioritnému odporúčaniu Poradného výboru č. 86, podľa ktorého majú byť všetky prípady trestných činov z nenávisti a nenávistných prejavov nahlásené príslušným orgánom účinne zaznamenané, urýchlene a dôkladne vyšetrené a v prípade potreby stíhané a sankcionované, MV SR uvádza, že podnety Poradného výboru sú konštruktívnym prínosom k prebiehajúcemu úsiliu vládnych orgánov o posilnenie právneho štátu, ochranu ľudských práv a systematické potláčanie akýchkoľvek prejavov intolerancie a rasizmu. Policajný zbor (ďalej len „PZ“) venuje zvýšenú pozornosť týmto prípadom, či už prostredníctvom protiteroristickej centrály PPZ alebo krajských riaditeľstiev PZ, kde sú na problematiku extrémizmu vyčlenení konkrétni policajti. Osobitný prístup k problematike prejavov v online prostredí má národná centrála osobitných druhov kriminality PPZ. Týmto prístupom a špecializáciou, či už v oblasti vyšetrovania alebo odhaľovania trestných činov z nenávisti a nenávistných prejavov tak bol dostatočne vyslaný signál o nulovej tolerancii k takýmto činom. PZ tak má funkčný, nezávislý a legislatívou upravený systém, ktorý pomáha odhaliť a efektívne preveriť alebo vyšetriť činnosť všetkých príslušníkov PZ, pokiaľ ide o nadmerné použitie sily. Rovnako má nastavené mechanizmy na odhaľovanie a vyšetrovanie trestných činov z nenávisti a nenávistných prejavov, ktoré sú zaznamenávané, prípadne podľa požiadavky aj monitorované a v prípade potreby zadokumentované alebo riešené prostredníctvom špecializovaných útvarov.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „MV SR“) zároveň odporúča, aby boli všeobecné tvrdenia Šiesteho posudku o pretrvávajúcej stereotypizácii, diskriminácii a nedôvere voči PZ podložené konkrétnymi, overiteľnými a metodicky transparentnými údajmi alebo aby bolo v texte výslovne uvedené, že ide o subjektívne stanoviská vybraných účastníkov monitorovania.

K bodom č. 77, 78, 83 a odporúčaniu č. 87:

Interným predpisom z roku 2024 o činnosti základných útvarov služby poriadkovej polície PZ sa upravilo postavenie a úlohy staršieho referenta pre prácu v komunitách, kde starší referent pre prácu v komunitách najmä samostatne riadi a organizuje činnosť týkajúcu sa vytvárania, udržiavania, upevňovania a usmerňovania vzájomných vzťahov medzi PZ a sociálne vylúčenou skupinou, vykonáva činnosti v oblasti prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti cielenej na sociálne vylúčené osoby, vykonáva prednáškovú, lektorskú a publikačnú činnosť,

vykonáva právnu osvetu zameranú na zvyšovanie právneho vedomia sociálne vylúčených osôb, spolupracuje s terénnymi sociálnymi pracovníkmi, komunitnými centrami, mimovládnyimi organizáciami, záujmovými združeniami, samosprávou a orgánmi štátnej správy, vykonáva hliadkovú a obchôdzkovú službu a prijíma oznámenia o priestupkoch a trestných činoch súvisiacich s osobami zo sociálne vylúčených skupín. Uvedené úlohy plní v sociálne vylúčenej skupine najmenej v rozsahu 50 % základného fondu času služby. V PZ je aktuálne systemizovaných 316 tabuľkových miest starších referentov pre prácu v komunitách. Starší referenti pre prácu v komunitách vykonávajú pravidelné stretnutia so starostami a poverenými osobami, zástupcami verejnej správy, školami, asistentmi učiteľov, terénnymi sociálnymi pracovníkmi, komunitnými centrami, rómskymi lídrami a mimovládnyimi organizáciami. Súčasťou ich činnosti je aj účasť na zasadnutiach orgánov samosprávy, preventívne pôsobenie v sociálne vylúčených skupinách, účasť na komunitných podujatiach a prednášková činnosť. Odbor poriadkovej polície PPZ preto zastáva názor, že činnosť starších referentov pre prácu v komunitách predstavuje vhodný nástroj na budovanie dôvery medzi PZ a sociálne vylúčenými komunitami, zlepšovanie komunikácie, preventívne pôsobenie, identifikovanie bezpečnostných problémov, podporu oznamovania protiprávneho konania a spoluprácu s miestnymi a regionálnymi partnermi. Pokiaľ ide o odporúčanie zvýšiť počet týchto funkcií, odbor poriadkovej polície PPZ považuje za vhodné uviesť, že potreba systemizovania a obsadzovania ďalších funkcií musí byť posudzovaná individuálne na základe vývoja bezpečnostnej situácie, počtu a charakteru sociálne vylúčených skupín v služobnom obvode, počtu obyvateľov v dotknutých komunitách, rozsahu úloh príslušného základného útvaru a personálnych a rozpočtových možností PZ. Odporúčanie poradného výboru preto možno podporiť vo všeobecnej rovine, jeho realizácia však nemôže byť automatická ani založená výlučne na paušálnom počte funkcií bez zohľadnenia miestnych podmienok.

Odbor poriadkovej polície PPZ pozitívne hodnotí pôsobenie a spoluprácu miestnych občianskych a preventívnych služieb (ďalej len „MOaPS“) s útvarmi PZ. Z podkladov krajských riaditeľstiev PZ a okresných riaditeľstiev PZ vyplýva, že činnosť MOaPS je významná najmä v oblasti preventívneho pôsobenia v komunitách, včasného oznamovania rizikových situácií PZ, komunikácie s členmi komunít, zmierňovania konfliktov a predchádzania ich eskalácii, podpory verejného poriadku pri kultúrnych, spoločenských a športových podujatiach, spolupráce so školami a prevencie záškoláctva, podpory bezpečnosti detí pri presune do školy a zo školy, spolupráce s terénnymi sociálnymi pracovníkmi, samosprávou a obecnou políciou, využívania osobnej a miestnej znalosti pri zisťovaní pobytu a pohybu osôb, prekonávania komunikačných a jazykových bariér a poskytovania relevantných informácií útvarom PZ v medziach zákona. Podklady z jednotlivých krajských riaditeľstiev PZ poukazujú na pozitívny preventívny a komunikačný význam MOaPS. Ich prítomnosť v komunitách môže prispievať k zníženiu rizika konfliktov, k rýchlejšiemu prenosu informácií a k zníženiu počtu udalostí vyžadujúcich bezprostredný výjazd hliadky PZ. Viaceré útvary PZ zároveň uvádzajú, že prípadné zrušenie MOaPS by mohlo viesť k vyššej zaťaženosti hliadok PZ, oslabeniu komunikačného prepojenia medzi PZ a komunitou a k zhoršeniu možností včasnej identifikácie problémov. Tieto poznatky však majú prevažne kvalitatívny charakter a vychádzajú z osobnej a miestnej znalosti príslušníkov PZ. Bez jednotnej metodiky ich nemožno prezentovať ako štatisticky preukázanú príčinnú súvislosť medzi existenciou MOaPS a

vývojom kriminality. Vo výslednom stanovisku preto odporúčame používať formulácie „podľa poznatkov z aplikačnej praxe“, „môže prispievať“ alebo „útvary PZ pozitívne hodnotia“, a nie kategorický záver, že MOaPS preukázateľne znižuje kriminalitu. Súčasne je potrebné dôsledne rozlišovať medzi pôsobnosťou PZ a činnosťou MOaPS. Členovia MOaPS nie sú príslušníkmi PZ a nedisponujú ich oprávneniami. Ich činnosť má mať primárne preventívny, informačný, komunikačný a podporný charakter. Nemajú samostatne vykonávať služobné zákroky, represívne opatrenia, procesné úkony ani činnosti vyhradené zákonom PZ alebo orgánom činným v trestnom konaní. Odbor poriadkovej polície PPZ zároveň identifikoval aj niektoré praktické riziká fungovania MOaPS, predovšetkým rozdielnu úroveň odbornej pripravenosti členov, nedostatočnú znalosť právnych predpisov, možné osobné alebo rodinné väzby na účastníkov riešených udalostí, konflikty záujmov, rozdielnu mieru rešpektu členov MOaPS v komunite, obmedzený pracovný čas, bezpečnostné riziká pre samotných členov a potrebu jasného vymedzenia hraníc ich oprávnení. Tieto riziká nespochybňujú celkový prínos projektu, ale odôvodňujú potrebu primeraného výberu členov, ich odbornej prípravy, dohľadu zo strany zamestnávateľa a jednoznačného vymedzenia ich úloh. Otázky pracovnoprávneho postavenia členov MOaPS, dĺžky ich pracovných zmlúv a financovania projektu nie sú v rozhodovacej pôsobnosti PPZ. K odporúčeniu vytvoriť členom MOaPS možnosť vstupu do PZ MV SR uvádza, že každý uchádzač o prijatie do štátnej služby príslušníka PZ musí splniť všeobecne záväzné zákonné podmienky. Predchádzajúce pôsobenie v MOaPS môže predstavovať praktickú skúsenosť uchádzača, nemôže však nahradiť zákonné podmienky prijatia ani zakladať automatický nárok na prijatie do štátnej služby.

K bodom č. 75, 76, 83 a odporúčeniu č. 88:

Šiesty posudok pozitívne reflektuje existenciu odbornej prípravy príslušníkov PZ v oblasti práce s komunitami, predchádzania stereotypnému zaobchádzaniu a diskriminácii. Príslušník PZ zaradený vo funkcii staršieho referenta pre prácu v komunitách absolvuje dvojtypné špecializované vzdelávanie zamerané na prácu s komunitami. Cieľom špecializovaného vzdelávania je pripraviť policajta na osobitosti výkonu služby v prostredí sociálne vylúčených skupín, komunikáciu s členmi komunit, spoluprácu so samosprávou, orgánmi štátnej správy, terénnymi sociálnymi pracovníkmi, komunitnými centrami a mimovládnyimi organizáciami, ako aj na vykonávanie preventívnej a osvetovej činnosti. Odbor poriadkovej polície PPZ zároveň každoročne organizuje inštruktážne metodické zamestnanie zamerané na prácu v komunitách a sociálne vylúčených skupinách, na ktorom metodicky usmerňuje organizačné zložky služby poriadkovej polície, vyhodnocuje aktuálne problémy a poznatky z výkonu služby, zjednocuje postupy pri práci v sociálne vylúčených komunitách, sprostredkúva výmenu praktických skúseností medzi jednotlivými krajskými riaditeľstvami PZ, prerokúva možnosti spolupráce so samosprávami, orgánmi štátnej správy a subjektmi pôsobiace v komunitách a identifikuje potreby ďalšieho odborného a metodického rozvoja policajtov vykonávajúcich komunitnú policajnú prácu. V rámci medziinštitucionálnej spolupráce odbor poriadkovej polície PPZ spolupracuje aj s ÚSVRK a so splnomocnencom vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity. Táto spolupráca je zameraná najmä na výmenu informácií o aktuálnych otázkach v MRK, koordináciu súvisiacich aktivít a hľadanie praktických riešení problémov identifikovaných pri práci v komunitách. Na základe uvedeného možno konštatovať, že odporúčanie pokračovať v prípravnej a priebežnej odbornej príprave príslušníkov orgánov

presadzovania práva je v podmienkach služby poriadkovej polície priebežne plnené. Odbor poriadkovej polície PPZ podporuje pokračovanie uvedených vzdelávacích a metodických činností aj v ďalšom období.

Zvyšovanie odbornej úrovne inšpektorov a inšpektoriiek práce sa uskutočňuje aj v oblasti dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania v pracovnoprávných vzťahoch, a to aj osobitne so zameraním sa na prejavy extrémizmu, intolerancie a iných závažných foriem diskriminácie. Táto kompetencia patrí Národnému inšpektorátu práce (ďalej len „NIP“) v zmysle § 6 ods. 1 písm. h) zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov. NIP zabezpečuje všeobecnú výchovu a odborné vzdelávanie inšpektorov práce na základe Koncepcie vzdelávania inšpektorov práce. Školenia pre inšpektorov práce v oblasti diskriminácie sa spravidla konajú každých 5 rokov, prípadne ad hoc v súvislosti s legislatívnymi zmenami.

K časti „Sloboda prejavu, sloboda myslenia a svedomia (článok 7)“

Právna úprava reflektujúca tzv. Benešove dekréty

K výhradám a odporúčaniu Poradného výboru týkajúcim sa slobody prejavu v súvislosti s právnou úpravou reflektujúcou tzv. Benešove dekréty MS SR uvádza, že Trestný zákon už v súčasnosti ustanovuje zákonné limity slobody prejavu, a to v súlade s čl. 26 ods. 4 Ústavy SR. Podľa tohto ustanovenia možno slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.

Na tomto ústavnom základe trestné právo postihuje aj určité formy verbálnych prejavov, akými sú napríklad popieranie a schvaľovanie holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskosti, hanobenie národa, rasy a presvedčenia, podnecovanie k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti či prejavy sympatií k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd. Uvedené trestné činy možno spáchať verbalizovaním určitých myšlienok, či už slovom alebo písmom. Predmetnou právnou úpravou sa medzi hodnoty chránené trestným právom zaradila aj problematika mierového usporiadania pomerov po druhej svetovej vojne.

Trestnoprávny postih určitých foriem prejavu pripúšťa aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva. Trestnoprávne sankcie však majú predstavovať prostriedok ultima ratio a majú sa uplatňovať v najzávažnejších prípadoch pri rešpektovaní požiadavky nevyhnutnosti v demokratickej spoločnosti. Z tohto pohľadu samotná existencia skutkovej podstaty trestného činu popierania mierového usporiadania po druhej svetovej vojne nie je považovaná za rozpornú s Európskym dohovorom o ľudských právach; otázka súladu s požiadavkami ochrany slobody prejavu je zároveň spojená so spôsobom jej aplikácie v konkrétnych prípadoch.

MS SR zároveň poukazuje na skutočnosť, že ustanovenie § 417f Trestného zákona je v súčasnosti predmetom následnej kontroly ústavnosti pred Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej len „ÚS“). ÚS uznesením pléna ÚS 2/2026 prijal návrh na ďalšie konanie,

pričom vo vzťahu k § 417f Trestného zákona jeho účinnosť nepozastavil. Vo veci samej dosiaľ nebolo rozhodnuté.

K časti „Vysielanie programov pre národnostné menšiny (článok 9)“

K bodu č. 99:

Orgány vo svojej šiestej správe štátu uviedli, že zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) negatívne ovplyvnil vysielanie národnostných menšín, najmä súkromných vysielateľov s licenciou na vysielanie televíznej programovej služby výlučne v jednom alebo viacerých jazykoch Európskej únie (ďalej len „EÚ“), ktoré nie sú štátnym jazykom SR, podľa legislatívy účinnej do 31. júla 2022. Po novele zákona o štátnom jazyku sú títo televízni vysielatelia povinní poskytovať aj slovenskú jazykovú verziu svojich vysielaní, čo robia predovšetkým s titulkami v štátnom jazyku. Orgány uvádzajú, že zákon č. 264/2022 Z. z. sťažuje verejnoprávnemu vysielateľovi získanie alebo zmenu vysielacej frekvencie.

K odporúčaniu č. 108:

K odporúčaniu Poradného výboru týkajúceho sa titulkovania v slovenčine alebo paralelného slovenského vysielania programov MK SR uvádza, že predmetné odporúčanie je možné plniť aj prostredníctvom Fondu na podporu kultúry národnostných menšín, ktorý podľa § 15 ods. 1 zákona o fonde poskytuje finančné prostriedky, okrem iného na podporu projektov v týchto oblastiach: umelecká tvorba, podpora interkultúrneho dialógu a porozumenia, podpora identifikácie a spoznávania spoločných kultúrnych hodnôt a tradícií, podpora rozvoja používania jazykov národnostných menšín. Fond na podporu kultúry národnostných menšín je však nezávislou verejnoprávnou inštitúciou a MK SR nie je oprávnené rozhodovať o programoch a podprogramoch jeho podpornej činnosti.

K odporúčaniu č. 109:

K odporúčaniu Poradného výboru týkajúceho sa zvýšenia počtu a trvania programov vysielaných pre osoby patriace k národnostným menšinám na televíznych kanáloch MK SR uvádza, že hlavnou činnosťou Slovenskej televízie a rozhlasu (ďalej len „STVR“) je okrem iného aj vysielanie obsahovo a regionálne vyvážených programov pre národnostné menšiny a etnické skupiny v jazykoch národnostných menšín a etnických skupín žijúcich na území SR.

Uvedené vysielanie musí byť realizované v časovom rozsahu zodpovedajúcom oficiálnemu národnostnému a etnickému zloženiu obyvateľstva SR, pričom na zabezpečenie výroby a vysielania programov pre národnostné menšiny a etnické skupiny zriaďuje STVR samostatné organizačné útvary. V zmysle § 6 zákona č. 157/2024 Z. z. o Slovenskej televízii a rozhlasu (ďalej len „zákon o STVR“) je STVR povinná poskytovať obsahovo a regionálne vyvážené programy pre národnostné menšiny a etnické skupiny v televíznom vysielaní tak, aby priemerný časový rozsah denného vysielacieho času počas pracovných dní bol najmenej 120 minút a zároveň aby bolo ročne odvysielaných aspoň 500 hodín spoločne vo všetkých televíznych programových službách. V rozhlasovom vysielaní § 6 zákona o STVR ustanovuje povinnosť poskytovať obsahovo a regionálne vyvážené programy pre národnostné menšiny a etnické skupiny prostredníctvom rozhlasovej programovej služby určenej výlučne na vysielanie

programov pre národnostné menšiny a etnické skupiny žijúce na území SR. Podľa Výročnej správy STVR za rok 2025 sú všetky televízne relácie vlastnej výroby umiestnené vo webovom archíve STVR a sú voľne dostupné, rovnako ako rozhlasové blokové relácie. Maďarská redakcia Rádia Patria prevádzkuje aj spravodajský web www.patria24.stvr.sk, ktorý je obdobou spravodajského webu STVR, a je prispôsobený programovej ponuke najmä z rozhlasového vysielania. Okrem toho redakcia vyrobí denne minimálne jeden podcast, ktorý tvorí výber z najlepších rozhovorov daného dňa. Bližšie informácie:

https://www.stvr.org/media/a542/file/item/sk/0002/vyrocná_správa_stvr_2025.yaQE.pdf

K časti „Tlačené a online médiá pre národnostné menšiny (článok 9)“

K bodu č. 95:

Výučbové aktivity o živote a dejinách národnostných menšín v SR na úrovni základných a stredných škôl, ako aj výskum dejín a etnológie národnostných menšín zo strany vysokoškolských inštitúcií sú podporované i prostredníctvom dotačných schém Fondu na podporu kultúry národnostných menšín. Ide najmä o Program 1: Podpora kultúrno-osvetovej činnosti a vzdelávacej činnosti, vedy a výskumu a Program 2: Literárna, nakladateľská a vydavateľská činnosť.

K odporúčaniu č. 115:

K odporúčaniu Poradného výboru týkajúceho sa poskytovania dlhodobého, udržateľného viacročného financovania projektov pre časopisy národnostných menšín a iné tlačené a online médiá MK SR uvádza, že v rámci Fondu na podporu kultúry národnostných menšín je podpora tlačených a online médií zaradená pod Program 2: Podpora literárnej, nakladateľskej a vydavateľskej činnosti. Finančná podpora formou dotácií je rozdelená do konkrétnych podprogramov podľa typu média – tlačené médiá (periodická tlač) a online a elektronické médiá.

Zavedenie viacročného financovania projektov pre časopisy národnostných menšín a iné tlačené médiá prostredníctvom týchto programov je viazané na navýšenie finančných nákladov na pokrytie personálnych a materiálnych kapacít pre úplné a systematické plnenie úloh Fondu na podporu kultúry národnostných menšín. MK SR v súčasnosti pripravuje novelu zákona o fonde, ktorá by mala pomôcť aj pri nastavení viacročného financovania projektov pre národnostné menšiny v tejto oblasti.

K odporúčaniu č. 167:

K odporúčaniu Poradného výboru týkajúceho sa zabezpečenia dostupnosti vzdelávania v menšinových jazykoch alebo výučbu menšinových jazykov MK SR uvádza, že Fond na podporu kultúry národnostných menšín naďalej podporuje tvorbu učebných materiálov a iných vzdelávacích zdrojov, ako aj odbornú prípravu pedagogických a odborných zamestnancov v školách národnostných menšín prostredníctvom grantových schém: Odborná príprava pedagógov a odborných zamestnancov z Programu 1: Podpora kultúrno-osvetovej činnosti a vzdelávacej činnosti, vedy a výskumu a Tvorba učebných materiálov a iných vzdelávacích

zdrojov (Program 2: Literárna, nakladateľská a vydavateľská činnosť a Program 1 Vzdelávacia činnosť).

K časti „Používanie jazykov menšín v komunikácii s administratívnymi a súdnymi orgánmi (článok 10)“

Podmienky používania jazykov národnostných menšín upravuje § 2 ods. 1 zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 184/1999 Z. z.“). Podľa uvedeného ustanovenia majú občania SR patriaci k národnostnej menšine a s trvalým pobytom v danej obci právo používať jazyk národnostnej menšiny v úradnom styku, ak podľa výsledkov dvoch po sebe nasledujúcich sčítaní obyvateľov tvoria v obci najmenej 15 % obyvateľstva. Ustanovenia zákona č. 184/1999 Z. z. sa uplatňujú v obciach uvedených v nariadení vlády Slovenskej republiky č. 35/2023 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam obcí, v ktorých občania SR patriaci k národnostnej menšine tvoria najmenej 15 % obyvateľstva (ďalej len „nariadenie vlády SR č. 35/2023“). Budovy okresných úradov nachádzajúcich sa na národnostne zmiešanom území, v ktorých územnom obvode sa nachádzajú obce spĺňajúce uvedenú podmienku (najmä vo vzťahu k maďarskej a rusínskej národnostnej menšine), ako aj ich klientske centrá, ak sú zriadené, sú riadne označené úradnými tabuľami v štátnom jazyku aj v príslušnom jazyku národnostnej menšiny. Komunikácia s príslušníkmi národnostných menšín je zabezpečovaná prostredníctvom zamestnancov orgánov štátnej správy ovládajúcich príslušný jazyk národnostnej menšiny. Informácia o možnosti používania jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku je zároveň zverejnená v príslušnom jazyku na úradných a informačných tabuliach, ako aj na webových sídlach úradov.

V oblasti jazykového vzdelávania zamestnancov okresných úradov na národnostne zmiešanom území MV SR uvádza, že osobný úrad sekcie personálnych a sociálnych činností MV SR naďalej spolupracuje s okresnými úradmi a podieľa sa na zabezpečovaní jazykového vzdelávania v súlade s Plánom kontinuálneho vzdelávania štátnych zamestnancov služobného úradu MV SR na rok 2026. V rámci plánovaných vzdelávacích aktivít na druhý polrok 2026 je zaradené aj jazykové vzdelávanie v rusínskom jazyku. S cieľom získať nové skúsenosti a posilňovať komunikačné kompetencie zamestnancov v jazykoch národnostných menšín osobný úrad oslovil na spoluprácu Univerzitu Konštantína Filozofa v Nitre, konkrétne Fakultu stredoeurópskych štúdií, s ktorou má MV SR uzatvorené Memorandum o spolupráci zo dňa 21. mája 2014, ako aj Prešovskú univerzitu v Prešove, konkrétne Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín.

K časti „Zobrazovanie značenia a topografických značiek v menšinových jazykoch (článok 11)“

K bodu č. 126:

Používanie dvojazyčných informácií na dopravných značkách, ako aj cieľových miest a iných geografických názvov vychádza zo zákona č. 184/1999 Z. z., a to v obciach, v ktorých osoby patriace k určitej národnostnej menšine tvoria najmenej 15 % obyvateľstva (pozri článok 10). Zákon č. 184/1999 Z. z. a zákon č. 513/2009 Z. z. ustanovujú označovanie cieľových miest na železničných staniciach v príslušných menšinových jazykoch. V čase prijatia tohto stanoviska bolo na sieti Železníc Slovenskej republiky 137 železničných staníc a zastávok vybavených

dvojazyčnými tabuľami, z toho 125 s názvom v maďarčine, 10 v rusínčine, jedna v rusínčine a zároveň v ukrajinčine, a jedna v nemčine.

K bodu č. 127:

Nariadenie vlády SR č. 35/2023 bolo prijaté na základe Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 a zohľadňovalo § 2 ods. 1 zákona č. 184/1999. Z. z., podľa ktorého občania SR, ktorí sú osobami patriacimi k národnostnej menšine a majú trvalý pobyt v danej obci, tvoria podľa dvoch po sebe nasledujúcich Sčítaniach obyvateľov v obci najmenej 15 % obyvateľov, majú právo v tejto obci používať v úradnom styku jazyk menšiny, pričom zoznam obcí ustanoví nariadenie vlády SR č. 35/2023. Prijatie nariadenia vlády č. 35/2023 nebolo výsledkom rozhovorov medzi ÚSVNM a Ministerstva dopravy SR, ktoré sa týkalo problematiky dopravného značenia.

K časti „Inkluzívne a interkultúrne vzdelávanie a znalosti o národnostných menšinách (článok 12)“

SR od roku 2023 zaviedla a realizuje komplexné a navzájom prepojené reformné a legislatívne kroky zamerané na inkluzívne vzdelávanie a elimináciu všetkých foriem vylučovania a oddeleného vzdelávania, pričom osobitnú pozornosť venuje zabezpečeniu rovného prístupu ku kvalitnému a inkluzívnemu vzdelávaniu pre deti a žiakov patriacich k národnostným menšinám.

Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky (ďalej len „MŠVVM SR“) podporuje rozvoj inkluzívneho a interkultúrneho vzdelávania prostredníctvom štátnych vzdelávacích programov, profesijného rozvoja pedagogických a odborných zamestnancov, metodickej podpory a tvorby vzdelávacích materiálov.

Obsah súvisiaci s národnostnými menšinami je súčasťou vzdelávacích oblastí a vyučovacích predmetov, najmä dejepisu, občianskej náuky, geografie, etickej výchovy, jazykového a literárneho vzdelávania, umenia a regionálnej výchovy. Nový Štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie – predstavujúci kľúčovú kurikulárnu reformu – prináša pozitívne zmeny v prospech inklúzie a vytvára priestor na rozvoj kritického myslenia, občianskych a sociálnych kompetencií, porozumenia rozmanitosti, spolužitia a rešpektovania ľudských práv. Pri jeho postupnom zavádzaní sa podporuje prepájanie predmetových obsahov, využívanie lokálneho a regionálneho kontextu a spracovanie historických a spoločenských tém z rôznych pohľadov. MŠVVM SR v roku 2024 spracoval aj analýzu učebníc so schvaľovacou alebo odporúčacou doložkou v predmetoch dejepis, geografia, občianska náuka a etická výchova z hľadiska obsahu o rómskej národnostnej menšine. Jej výstupy predstavujú odborný podklad pre ďalšiu tvorbu a aktualizáciu vzdelávacích materiálov a pre posilňovanie presného, komplexného a veku primeraného spracovania tém súvisiacich s rómskou históriou, kultúrou, jazykom a súčasným životom. MŠVVM SR zároveň systematicky zabezpečuje profesijný rozvoj pedagogických a odborných zamestnancov v témach inkluzívneho vzdelávania, medzikultúrneho dialógu, ľudských práv, práce s rôznorodosťou a podpory využívania rómskeho jazyka a rómskej kultúry vo vyučovacom procese. Nadväzuje tiež na výstupy projektu Spolu s Rómami dosiahneme viac II, ktorý bol zameraný na tvorbu učebných materiálov, publikácií a metodík pre rómsky jazyk, kultúru a históriu, podporu interkultúrneho a inkluzívneho vzdelávania a rozvoj kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov a vedenia škôl. Pri ďalšom rozvoji kurikulárnych,

metodických a vzdelávacích materiálov bude MŠVVM SR pokračovať v spolupráci s odbornou verejnosťou, pedagogickými zamestnancami a zástupcami národnostných menšín s cieľom systematicky posilňovať začleňovanie obsahu o kultúrach, histórii a jazykoch národnostných menšín, ktorý zohľadňuje rôzne pohľady a skúsenosti, vrátane početne menších menšín.

K časti „Rovnaký prístup k vzdelávaniu – Rómovia (článok 12 a prioritné odporúčanie č. 6)“

SR považuje zabezpečovanie rovného prístupu ku kvalitnému a inkluzívnemu vzdelávaniu pre rómske deti a žiakov za prioritu. MŠVVM SR rozvíja viacúrovňový systém prevencie a odstraňovania segregácie, ktorý efektívne prepája právny rámec, záväzné štandardy, metodickú podporu, monitoring rizika segregácie, kontrolnú činnosť, reformu poradenstva, systém podporných opatrení, rozširovanie predprimárneho vzdelávania, zvyšovanie kapacít škôl a realizáciu národných projektov v konkrétnych lokalitách s celkovou alokáciou takmer 17,5 milióna eur s cieľom zabezpečiť, aby prijaté opatrenia boli účinné, merateľné a udržateľné.

Najdôležitejšie míľniky pre zabezpečenie rovného prístupu ku kvalitnému a inkluzívnemu vzdelávaniu pre rómske deti a žiakov:

- Január 2023 – Reforma systému poradenstva a prevencie: Zaviedol sa nový systém poradenských zariadení a jednotný systém podpory detí podľa ich potrieb s cieľom uľahčiť prístup k odbornej pomoci a skvalitniť diagnostické postupy, najmä u detí zo sociálne znevýhodneného prostredia (ďalej len „SZP“).
- Máj 2023 – Legislatívna definícia segregácie: Do školského zákona bola s okamžitou účinnosťou zavedená oficiálna definícia segregácie vo výchove a vzdelávaní, čím sa vytvoril jasný právny rámec pre jej identifikáciu a potieranie.
- September 2023 – Systém podporných opatrení: Spustenie adresného systému na vyrovnávanie šancí pre všetky deti, ktorý uľahčuje začleňovanie žiakov z MRK a SZP do hlavného vzdelávacieho prúdu.
- September 2023 – Národný projekt Podpora pomáhajúcich profesií 3 (POP 3): Finančné zabezpečenie pozícií pedagogických asistentov, školských psychológov a odborných zamestnancov priamo na školách pre podporu inkluzívnej praxe.
- September 2023 – Štandardy odborných činností v poradenstve: Úprava diagnostiky detí zo SZP/MRK so zreteľom na ich materinský jazyk a socio-ekonomické špecifiká s cieľom predchádzať ich chybné diagnostike.
- December 2023 – Metodická príručka desegregácie: Vydanie príručky poskytujúcej širší právny výklad definície segregácie a praktické návody na jej prevenciu a odstraňovanie v podmienkach SR.
- Január 2024 – Monitoring rizika segregácie: Spustenie analytického systému, ktorý na základe administratívnych dát rezortu monitoruje riziká vzniku segregácie na školách a slúži ako podklad pre nastavovanie politík.

- Marec 2024 – Projekty ranej starostlivosti: Spustenie grantovej schémy na podporu včasnej intervencie a ranej starostlivosti pre deti vo veku 0 – 6 rokov z prostredia MRK a generačnej chudoby.
- Júl 2024 – Národný projekt Príležitosť pre všetkých (ďalej len „NP PPV“): Začiatok pilotného overovania desegregačných projektov v lokalitách s rôznymi prejavmi segregácie.
- Júl 2024 – Národný projekt k predčasnému ukončovaniu školskej dochádzky: Implementácia systému včasného varovania a adresnej podpory rizikových žiakov v poradenskom systéme.
- September 2024 – Právo na predprimárne vzdelávanie od 4 rokov: Novelizácia školského zákona garantujúca toto právo, čím sa zvyšujú šance na úspešný štart detí zo SZP v škole.
- November 2024 – Štandardy dodržiavania zákazu segregácie: Zavedenie záväzných prevencií a postupov pre školy a školské zariadenia na dodržiavanie zákazu diskriminácie a segregácie.
- Január 2025 – Národný projekt Podpora vzdelávacích príležitostí (ďalej len „NP PVP“): Spustenie systému podpory pre žiakov v špeciálnom prúde vzdelávania, ktorí majú predpoklady na úspešné dokončenie základnej školy a získanie nižšieho stredného vzdelania.
- Január 2025 – Zrušenie dvojzmennej prevádzky základných škôl: Povinné vyučovanie sa realizuje výhradne dopoludnia. Prechodné obdobie na popoludňajšie vyučovanie za prísnych podmienok je stanovené maximálne do 31. augusta 2029.
- September 2025 – Právo na predprimárne vzdelávanie od 3 rokov: Plná účinnosť práva na prijatie trojročných detí do materských škôl pre vyrovnanie nerovností od raného veku.
- Január 2026 – Komplexná školská reforma: Zameranie na zaistenie férových podmienok na rozvoj detí na všetkých úrovniach vzdelávania.

Školy a školské zariadenia pri dodržiavaní zákazu segregácie postupujú podľa štandardov vydaných MŠVVM SR; ich praktické uplatňovanie ministerstvo podporuje metodickou príručkou, vzorovými dokumentmi, odbornými webinármi, metodickými usmerneniami a konzultáciami. MŠVVM SR zároveň realizuje monitoring rizika segregácie ako analytický nástroj na identifikáciu situácií, ktoré si vyžadujú podrobnejšie odborné posúdenie, adresnú podporu alebo kontrolnú činnosť. Dodržiavanie príslušných právnych predpisov a princípov výchovy a vzdelávania monitorujú v rozsahu svojich zákonných kompetencií regionálne úrady školskej správy a Štátna školská inšpekcia (ďalej len „ŠŠI“). V prípade zistenia nedostatkov je ŠŠI oprávnená uložiť škole alebo školskému zariadeniu opatrenia na ich odstránenie a následne kontrolovať ich plnenie.

Systém podporných opatrení zároveň umožňuje reagovať na individuálne výchovno-vzdelávacie potreby dieťaťa alebo žiaka. Relevantné opatrenia zahŕňajú najmä podporu dosahovania školskej spôsobilosti, osvojovania vyučovacieho jazyka školy, doučovanie, zlepšovanie podmienok vzdelávania detí zo SZP, prevenciu predčasného ukončenia školskej dochádzky, zabezpečenie pedagogických asistentov a odstraňovanie bariér. MŠVVM SR

pokračuje aj v reforme systému poradenstva a prevencie a v posilňovaní odborných štandardov pri posudzovaní a diagnostike detí. Osobitná pozornosť sa venuje zdokonaľovaniu diagnostických postupov pri deťoch zo SZP a z MRK s cieľom podporovať odborne podložené a individuálne posudzovanie vzdelávacích potrieb. V oblasti predprimárneho vzdelávania pokračuje implementácia reformy povinného predprimárneho vzdelávania pre deti od 5 rokov, pričom sa právny nárok postupne rozšíril na deti od 4 rokov (od školského roka 2024/2025) a od 3 rokov (od školského roka 2025/2026). Odstraňovanie dvojzmennej prevádzky základných škôl je súčasťou investičných a reformných opatrení, pričom sa pri relevantných výzvach prísne posudzuje dodržiavanie princípov desegregácie, destigmatizácie a degetoizácie.

Výstupy z NP PPV

NP PPV aktívne prispieva k riešeniu rasovej segregácie v slovenskom vzdelávacom prostredí prostredníctvom implementácie svojich podaktivít v období od septembra 2024 do júna 2027. Výstupy projektu priamo prispievajú k splneniu očakávaného cieľa ESF+ v Partnerskej dohode SR na roky 2021 – 2027: znížiť podiel rómskych detí vo veku 6 až 15 rokov navštevujúcich školy, kde väčšinu spolužiakov tvoria Rómovia, na 30 % do roku 2030. Vypracované analýzy a overené postupy z terénu poslúžia ako legislatívny základ pre systémové zmeny v sieti škôl, pričom vyškolení zamestnanci a zástupcovia samospráv budú v desegregačných aktivitách pokračovať aj po skončení finančnej podpory projektu.

Očakávané kvalitatívne a procesné výstupy NP PPV:

- Analýza právnych predpisov, administratívnej praxe a príkladov dobrej praxe a podklady k návrhom legislatívnych zmien v oblasti segregácie vo výchove a vzdelávaní.
- Súbor návrhov legislatívnych a procesných zmien (zameraný napríklad na určovanie školských obvodov, administratívne prekážky a pod.).
- Vyškolenie 500 pedagogických a odborných zamestnancov škôl a 50 zamestnancov zriaďovateľov v oblasti desegregácie, ľudských práv a interkultúrneho prístupu.
- Nezávislé meranie zmeny postojov účastníkov školení s cieľovou hodnotou aspoň 550 vyplnených dotazníkov.
- Vytvorené a implementované pilotné desegregačné projekty v 13 lokalitách s finančnou podporou na proinkluzívne opatrenia a personálnou podporou lokálnych manažérov desegregácie.
- Vypracovaný Rámcový manuál pre tvorbu desegregačných projektov pre potreby zriaďovateľov a riaditeľov škôl, obsahujúci prípadové štúdie a databázu príkladov dobrej praxe.

Výstupy z NP PVP

Cieľom NP PVP je v čo najväčšej možnej miere prispieť k postupnému vytváraniu spravodlivejšieho a funkčného systému, ktorý pomôže žiakom a žiačkam z MRK a zo sociálne znevýhodňujúceho prostredia s potenciálom na vzdelávanie v bežnej škole získať potrebnú podporu. MŠVVM SR chce týmto deťom pomôcť zvládnuť prechod zo špeciálneho do hlavného vzdelávacieho prúdu a zároveň pripraviť školy na ich prijatie.

Projekt prináša konkrétne opatrenia:

- Vzniknú a podporia sa adaptačné triedy – malé kolektívy (min. 4 a max. 10 žiakov a žiačok), v ktorých sa deti budú počas jedného školského roka pripravovať na prechod do bežnej školy pod vedením pedagogického a odborného zamestnanca.
- Prebehne odborná analýza počtu žiakov a žiačok s ľahkým mentálnym postihnutím (LMP) v špeciálnom vzdelávaní.
- Vyškolia sa odborníci na testovanie špeciálnou metódou (tzv. RR screening), ktorá zohľadňuje špecifiká detí z málo podnetného prostredia a zo SZP na účely opätovného posúdenia a zaradenia do adaptačnej a neskôr bežnej triedy.
- Podporia sa pedagogickí a odborní zamestnanci pracujúci v adaptačných triedach prostredníctvom metodických materiálov, doplnkových príručiek a vzdelávacích seminárov.
- V spolupráci s partnermi projektu sa zrealizujú odborné vzdelávania pre pedagogických a odborných zamestnancov pracujúcich so žiakmi v bežných triedach.

K časti „Vyučovanie v jazykoch národnostných menšín a vyučovanie jazykov národnostných menšín (článok 14 a prioritné odporúčanie č. 7)“

Právo príslušníkov národnostných menšín na vzdelávanie v ich jazyku a na vyučovanie ich jazyka je zabezpečené ústavným, zákonným, inštitucionálnym a kurikulárnym rámcom. Uvedomujúc si, že rozvoj vzdelávania v jazykoch početne menších menšín závisí od dopytu, kvalifikovaných učiteľov a podmienok, MŠVVM SR bude naďalej úzko spolupracovať s regionálnymi úradmi školskej správy, samosprávami, zriaďovateľmi, vysokými školami a zástupcami menšín s cieľom identifikovať potreby, podporovať informovanosť a rozvíjať udržateľné formy vzdelávania. S cieľom dlhodobo zabezpečiť potreby národnostných menšín v oblasti vzdelávania pripravuje MŠVVM SR v spolupráci so zástupcami inštitúcií zastupujúcich národnostné menšiny koncepciu rozvoja národnostného školstva. Jej cieľom je vymedziť opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie dostupného, udržateľného, kvalitného a inkluzívneho vzdelávania príslušníkov národnostných menšín.

Novely školského zákona zároveň spresnili definíciu národnostného školstva a umožňujú zriaďovanie škôl a tried, v ktorých sa jazyk a literatúra národnostnej menšiny vyučujú ako predmet, s možnosťou, nie povinnosťou, ich použitia ako vyučovacieho jazyka aj v ďalších predmetoch. Tým sa vytvára priestor na flexibilnejšie začlenenie jazykov národnostných menšín do školských vzdelávacích programov škôl. Vyučovanie jazykov národnostných menšín popritom prebieha inkluzívnym spôsobom, na základe prejavenej záujmu, pri zabezpečení odbornosti vyučovania a v súlade so zákazom segregácie.

MŠVVM SR zároveň schválilo viaceré revízie štátnych vzdelávacích programov pre základné a stredné vzdelávanie. V ich rámci boli zavedené nové vzdelávacie štandardy pre vyučovacie predmety jazyk národnostnej menšiny a literatúra a aktualizované časti upravujúce osobitosti výchovy a vzdelávania v národnostnom školstve, ako aj rámcové učebné plány.

Ministerstvo zároveň podporuje tvorbu, posudzovanie, preklad a sprístupňovanie vzdelávacích materiálov v jazykoch národnostných menšín, ako aj rozvojové projekty zamerané na

vyučovanie v týchto jazykoch vrátane jazykov početne menších národnostných menšín. Pri rozširovaní ponuky vzdelávania zohľadňuje prejavovaný záujem, miestne podmienky, dostupnosť kvalifikovaných pedagogických zamestnancov a potrebu zabezpečiť kontinuitu medzi jednotlivými stupňami vzdelávania. S cieľom zvýšiť informovanosť o možnostiach vzdelávania v národnostnom školstve vydá MŠVVM SR príslušné metodické usmernenie. Od 1. januára 2026 sú zároveň regionálne úrady školskej správy zo zákona povinné metodicky usmerňovať vzdelávanie národnostných menšín vo svojej územnej pôsobnosti.

K časti „Účinná účasť na spoločensko-hospodárskom živote – prístup Rómov k zdravotnej starostlivosti (článok 15)“

Odškodnenie osôb sterilizovaných v rozpore s právom

Poradný výbor v súvislosti s problematikou sterilizácií vykonaných v rozpore s právom prioritne odporúča prijať právnu úpravu umožňujúcu odškodnenie dotknutých žien a prijať opatrenia na zvýšenie informovanosti o dostupnom mechanizme.

K uvedenému prioritnému odporúčaniu MS SR uvádza, že SR pripravuje osobitnú právnu úpravu zameranú na odškodnenie osôb, ktoré boli v rokoch 1966 až 2004 sterilizované v rozpore s právom. V Pláne legislatívnych úloh vlády SR je zaradený návrh zákona o jednorazovom finančnom odškodnení osôb sterilizovaných v rozpore s právom, ktorého cieľom je vytvoriť osobitný mechanizmus poskytovania jednorazového finančného odškodnenia osobám, ktoré boli sterilizované v rozpore s právom v období rokov 1966 až 2004.

Návrh zákona je na vecnej úrovni rozpracovaný a jeho dôvodová správa reflektuje historický kontext, relevantnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj potrebu zabezpečiť účinný, dostupný a dôstojný mechanizmus nápravy. Cieľom pripravovanej právnej úpravy je zabezpečiť efektívny a prakticky dostupný mechanizmus nápravy pri súčasnom rešpektovaní ľudskej dôstojnosti a minimalizácii rizika sekundárnej viktimizácie.

Pripravovaná právna úprava tak predstavuje konkrétny legislatívny krok smerujúci k naplneniu prioritného odporúčania Poradného výboru v oblasti odškodnenia osôb sterilizovaných v rozpore s právom.

K časti „Účinná účasť na spoločensko-hospodárskom živote – prístup Rómov k zdravotnej starostlivosti (článok 15)“

K bodu č. 191:

Orgány naďalej vynakladali úsilie o vytvorenie regionálnych politík v oblasti zdravia na zlepšenie situácie Rómov v segregovaných osadách. V rámci Programu Slovensko na roky 2021 – 2027 boli vyčlenené finančné prostriedky na zdravotnú starostlivosť, okrem iného na zlepšenie jej kvality a dostupnosti. Hlavným cieľom Stratégie rovnosti inklúzie a participácie Rómov 2030 (ďalej len „Stratégia 2030“) je okrem toho znížiť nerovnosti v oblasti zdravia medzi všetkými jednotlivcami žijúcimi v SR, najmä medzi jednotlivcami žijúcimi v MRK. Akčný plán Zdravie na roky 2025 – 2027 zahŕňa opatrenia a aktivity na posilnenie „profesionálnej a etickej úrovne krízového manažmentu v MRK“, ako aj aktivity zamerané na

zlepšenie inkluzívnych postupov zdravotníckych pracovníkov pracujúcich s pacientmi z MRK. Tento plán zahŕňa aj opatrenia na zvyšovanie povedomia o hlásení prípadov diskriminácie pri prístupe k zdravotnej starostlivosti jednotlivcami žijúcimi v MRK. Podľa orgánov Inštitút zdravotnej analýzy Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „MZ SR“) aktívne spolupracuje s ÚSVRK na implementácii Akčného plánu pre prioritnú oblasť Zdravie v Stratégii 2030. Cieľom tejto spolupráce je vypracovať metodiku na meranie zdravotných rozdielov medzi MRK a všeobecnou populáciou.

Okrem toho pokračuje národný projekt „Zdravé komunity“, ktorý je zameraný na podporu zdravia a znižovanie bariér v prístupe k zdravotnej starostlivosti osôb z MRK prostredníctvom pôsobenia asistentov podpory zdravia v komunitnom a nemocničnom prostredí. Cieľom projektu je vykonávať mediáciu v oblasti komunitného zdravia, zvyšovať zdravotnú gramotnosť a podporovať komunikáciu medzi členmi MRK a zdravotníckymi pracovníkmi vrátane prekonávania jazykových bariér. Tieto aktivity vykonávajú asistenti podpory zdravia priamo v miestnych komunitách, asistenti podpory zdravia v nemocničnom prostredí a regionálni manažéri podpory zdravia. Projekt funguje vo viac ako 280 obciach a prostredníctvom viac ako 320 asistentov podpory zdravia, ako aj prostredníctvom 20 asistentov v 16 nemocniciach a špecializovaných zdravotníckych zariadeniach.

Asistenti podpory zdravia absolvujú systematické a pravidelné školenia na témy potrebné na vykonávanie mediácie v oblasti zdravia a spoluprácu s klientmi a zdravotníckymi pracovníkmi. Organizácia Zdravé regióny podala dňa 17. júla 2026 prostredníctvom Informačného systému vzdelávania dospelých žiadosť o akreditáciu vzdelávacieho programu „Asistent/Asistentka podpory zdravia“. Táto žiadosť je momentálne v štádiu posudzovania Alianciou sektorových rád. Zriadenie pozície asistenta podpory zdravia v rámci kariérneho rámca Aliancie sektorových rád vytvára podmienky na zabezpečenie udržateľnosti tejto pozície a jej aktivít.

MZ SR od januára 2026 zriadilo Národné skriningové centrum, ktorého úlohou je koordinovať, riadiť a vyhodnocovať skriningové programy a podporovať zavádzanie nových programov včasného zachytu ochorení. Národné skriningové centrum zároveň podporuje zlepšovanie dostupnosti skriningov pre znevýhodnené a ťažko dostupné skupiny obyvateľstva prostredníctvom stratégií zohľadňujúcich ich špecifické potreby. V tejto súvislosti sa 25. augusta 2026 uskutočnilo pracovné stretnutie Národného skriningového centra a organizácie Zdravé regióny zamerané na spoluprácu a zapojenie osôb z MRK do skriningových programov.

V kontexte MRK je preto vhodnejšie hovoriť o bariérach v prístupe k preventívnej zdravotnej starostlivosti a skriningom, resp. o ich využívaní, než o nedostatku preventívnych skriningov alebo zubných prehliadok. Nárok na preventívnu zdravotnú starostlivosť je v SR garantovaný príslušnými právnymi predpismi a vzťahuje sa za rovnakých podmienok na všetky osoby bez ohľadu na ich etnickú príslušnosť.

Medzi aktivity projektu „Zdravé komunity“ patrí aj zvyšovanie povedomia v oblasti dentálnej hygieny. Organizácia spolupracuje s občianskym združením zameraným na prevenciu a so zubnými lekármi v oblasti dentálnej prevencie aj pre MRK. Súčasťou aktivít je aj riešenie

situácií klientov súvisiacich so zdravotným poistením vrátane poistenia novorodencov. Asistenti podpory zdravia taktiež vykonávajú aktivity súvisiace s riešením dlhov na zdravotnom poistení a informujú klientov o možnostiach zdravotnej starostlivosti, ktoré majú k dispozícii aj ako dlžníci.

Dlhodobá udržateľnosť intervencií po skončení projektového financovania predstavuje relevantnú výzvu, pričom jej zabezpečenie je potrebné posudzovať v kontexte možností verejných rozpočtov a nastavenia systémového financovania jednotlivých opatrení.

K bodu č. 193:

MZ SR rešpektuje hodnotenie stavu zo strany občianskej spoločnosti, zároveň však považuje za potrebné doplniť aktuálne informácie týkajúce sa podpory zdravia v MRK.

Podpora zdravia priamo v prostredí MRK je v súčasnosti zabezpečovaná prostredníctvom asistentov podpory zdravia, ktorí sú systematicky a pravidelne vzdelávaní. Okrem vstupného vzdelávania absolvovali viac ako 10 vzdelávacích tém zameraných na oblasti potrebné na podporu zdravia na komunitnej úrovni a v nemocničnom prostredí. V roku 2026 zároveň prebiehajú kroky smerujúce k akreditácii systému vzdelávania pre pozíciu „asistent podpory zdravia“.

Asistenti podpory zdravia prispievajú aj k zvyšovaniu informovanosti o prevencii rakoviny krčka maternice prostredníctvom podpory očkovania proti HPV vírusu, a to osvetovou činnosťou priamo v komunitách, ako aj na seminároch pre pediatrov. V oblasti dentálnej prevencie spolupracujú s občianskym združením zameraným na prevenciu a so zubnými lekármi aj v oblasti prevencie pre osoby z MRK. Asistenti podpory zdravia taktiež pomáhajú klientom pri riešení situácií súvisiacich s dlhmi na zdravotnom poistení a informujú ich o možnostiach zdravotnej starostlivosti, ktoré majú k dispozícii aj osoby evidované ako dlžníci.

MZ SR zároveň podporuje potrebu venovať pozornosť problematike menštruačnej chudoby a dostupnosti antikoncepcie. Tieto témy boli zvažované v rámci prípravy Akčných plánov na roky 2025 – 2027, avšak napokon do nich neboli zahrnuté. Ich zahrnutie do budúcich akčných plánov a zapojenie príslušných rezortov je podporované. V tejto súvislosti organizácia Zdravé regióny spolupracovala s OZ INTYMYTA na prieskume zameranom na problematiku menštruačného vylúčenia na Slovensku, do ktorého boli zapojení aj respondenti z prostredia MRK.

Zároveň je potrebné zdôrazniť význam terénnych pozícií, ktoré nevyžadujú zdravotnícku kvalifikáciu, pre zabezpečenie dosahu zdravotnej podpory priamo v komunitách. Zvýšenie počtu rómskych zdravotníckych pracovníkov, najmä lekárov a zdravotných sestier, je vítané, avšak bez terénnej podpory nie je možné zabezpečiť efektívny dosah zdravotných intervencií priamo na úrovni komunít.

K časti „Účinný prístup k zamestnaniu – Rómovia (článok 15)“

K bodu č. 202:

Podľa § 19b zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch sa používa formulácia „vyrovnávací príspevok poskytovaný integračným podnikom“ namiesto formulácie „vyrovnávací príspevok pre systém sociálnych podnikov“.

K bodu č. 204:

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky uvádza, že využívanie nástrojov sociálnej ekonomiky a integračných podnikov je jedným z nástrojov podpory pracovnej integrácie. V tejto súvislosti sú potrebné ďalšie konkrétne opatrenia, ako je profesionálny rozvoj, kurzy odbornej prípravy a projekty sociálneho a pracovného začleňovania vrátane využívania nástrojov sociálnej ekonomiky a integračných podnikov, a to aj v súkromnom sektore, na podporu a zlepšenie pracovných príležitostí pre jednotlivcov patriacich k rómskej národnostnej menšine, najmä medzi ženami a mládežou.